

Initiatiefvoorstel 'Naar socialere bijstand in Gooise Meren' (SRV15.012)

Datum: 25-05-2015

Onderwerp Initiatiefvoorstel van de raadsleden Bartelink (GroenLinks Naarden) en Struik (GroenLinks Bussum), getiteld: 'Naar socialere bijstand in Gooise Meren'

Besluit De Fusieraad Gooise Meren,

Gezien het initiatiefvoorstel van de raadsleden de heer Dries Bartelink en de heer Gerben Struik (GroenLinks), getiteld: 'Naar socialere bijstand in Gooise Meren',

Mede gezien de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel;

besluit:

- I. kennis te nemen van genoemd initiatiefvoorstel;
- II. de colleges van burgemeester en wethouders van Naarden, Muiden en Bussum op te dragen:
 1. te onderzoeken wat binnen de kaders van de huidige regelgeving mogelijk is om bijstandsgerechtigden in Gooise Meren meer vrij te stellen van repressieve en verplichtende maatregelen en hen meer ruimte te bieden om bijverdiensten naast hun uitkering te houden;
 2. bij staatssecretaris Klijnsma te bepleiten dat zij conform artikel 83 van de Participatiewet een Algemene Maatregel van Bestuur neemt dat alle Nederlandse gemeenten de ruimte biedt tot experimenteren met een nieuw bijstandsregime zonder verplichtingen en
 3. zodra dat mogelijk is (binnen de onder 2. bedoelde ruimte tot experimenteren) een pilotvoorstel te ontwikkelen dat bijstandsgerechtigden in Gooise Meren vrijstelt van repressieve en verplichtende maatregelen en hen ruimte biedt om bijverdiensten naast hun uitkering te houden;
- III. kennis te nemen van de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel.

Wettelijke grondslag Gemeentewet art. 147a, lid 1

Inleiding

'Werklozen zijn luie mensen die niet willen werken. Alleen door hen op te jagen en (vaak vernederende en onzinnige) verplichtingen op te leggen, krijg je mensen aan het werk.' Dat lijkt het wantrouwige mensbeeld, waarop de onlangs ingevoerde Participatiewet is gebaseerd. Het is een mensbeeld dat GroenLinks niet deelt.

Decennia hebben we in Nederland gewerkt aan het opbouwen van een sociaal vangnet. Maar het collectieve gevoel van solidariteit is helaas omgeslagen in wantrouwen. Het bieden van een bestaansminimum wordt steeds meer gezien als liefdadigheid. En de jarenlange tendens naar strengere regels en fraudebestrijding in de bijstand bereikt met de nieuwe bijstandsregels een ongemakkelijk dieptepunt.

De Participatiewet legt nog meer dan de oude wetgeving de nadruk op dwang en sancties om mensen aan het werk te krijgen. Dit is schadelijk voor bijstandsgerechtigden, werkt contraproductief in het zoeken van werk en leidt tot toenemende bureaucratische lasten en verspilling van publiek geld.

Het leidt ook tot een participatie-paradox: het kabinet heeft de mond vol van participatie, maar mensen in de bijstand worden beboet en gekort als ze iets voor een ander doen. Van oppassen op je kleinkinderen heeft de staatssecretaris inmiddels gezegd dat het moet kunnen. Maar ook stofzuigen voor je tante of mantelzorgen voor je buurvrouw kan gezien worden als 'op geld waardeerbare arbeid'. Welkom in de participatiesamenleving.

Maatschappelijk debat: nieuwe vormen van sociale zekerheid

GroenLinks heeft een positiever mensbeeld dan het wantrouwige beeld in de Participatiewet. Verreweg de meeste mensen willen bijdragen aan de samenleving: door te werken, te zorgen, of vrijwilligerswerk te doen.

De maatschappelijke discussie over het basisinkomen laat zien dat mensen snakken naar een versimpelde vorm van sociale zekerheid waarin de relatie tussen inkomen en 'renderende' arbeid losser wordt, of zelfs losgelaten wordt. Een basisinkomen biedt bestaanszekerheid en daarmee de vrijheid om ook niet economische renderende activiteiten te ontplooiën zoals zorgtaken en vrijwilligerswerk of nog niet economisch renderend ondernemerschap. Het basisinkomen maakt zo ook de stap naar werk makkelijker. De versimpelde vorm van sociale zekerheid is bovendien toegankelijker, vermindert de bureaucratie en bespaart zo kosten.

De strengere controles van de Participatiewet en de uitgebreidere verplichtingen om mensen naar renderende arbeid te dirigeren staan haaks op de argumenten voor een basisinkomen. Maar economische ontwikkelingen zoals het verdwijnen van arbeidsuren door automatisering en globalisering geven wel degelijk aanleiding tot nadenken over het grondig herzien van de relatie tussen renderende arbeid en inkomen. GroenLinks vindt de argumenten voor een basisinkomen op zijn minst interessant om verder te onderzoeken.

De bijstandswet werkt niet

Gooise Meren telt ruim 800 mensen met een bijstandsuitkering. Vanuit de gemeentelijke afdeling Sociale Zaken zijn er verschillende trajecten en projecten om die mensen weer aan het werk te krijgen. Sommigen zijn succesvol, anderen niet. Als gevolg van de landelijke aanscherping van het maatregelenbeleid kan een kleine administratieve fout reden om gelijk een boete op te leggen of de uitkering te korten, vaak met gevolg dat mensen verder in de problemen of schulden komen. En waarom? Want aan het eind van het liedje hebben mensen nog steeds geen werk omdat er gewoon weg te weinig banen zijn, maar voelen mensen zich wel gekleineerd en gedemotiveerd. Ook de samenleving schiet daar niets mee op. Gelukkig hebben we in Gooise Meren de scherpste kantjes van de nieuwe wetgeving weten te halen, maar het blijft een pleister op de wond.

De controle, verantwoordings- en repressiecarrousel in de bijstand is bovendien peperduur. Als Gooise Meren de verplichte tegenprestatie in de bijstand volledig zou hebben ingevoerd, zou dit leiden tot administratieve rompslomp, om alles te registreren, implementeren en controleren. Volgens de VNG en Divosa kan het opjaag- en sanctiebeleid leiden tot verhoging van schulden bij werkzoekenden en tot een groter beroep op andere gemeentelijke vangnetten zoals de bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en op ondersteuning van de voedselbanken en de maatschappelijke opvang.

Uit meerdere onderzoeken en schrijnende praktijkvoorbeelden blijkt ontegenzeggelijk: het opvoeren van de druk op bijstandsgerechtigden werkt niet, en heeft zelfs vaak averechtsse gevolgen. Ook uit enquêtes onder beleidsmedewerkers, klantmanagers en leidinggevendenden van sociale diensten blijkt dat repressie en dwang nauwelijks effect hebben. De helft van de geënquêteerden kan zich daarnaast goed voorstellen dat het opjaagbeleid tot wanhoop leidt.

Ander beleid in Gooise Meren

Onder de Participatiewet vallen nu ook mensen met een arbeidshandicap. De gemeente krijgt echter te weinig middelen om deze mensen goed te begeleiden naar de arbeidsmarkt. Als de gemeente bijstandsgerechtigden vrij kan stellen van de dure controle-, verantwoordings- en repressiecarrousel, scheelt dat geld. Dat kan Gooise Meren dan gebruiken om mensen die dat nodig hebben zo veel mogelijk te ondersteunen richting en te begeleiden op de arbeidsmarkt.

De raden van Naarden, Muiden en Bussum hebben de scherpste randjes van de Participatiewet afgevijld. Maar wat GroenLinks betreft zouden we veel verder moeten gaan in het bestrijden van doorgeslagen controledwang en marginalisering van mensen met een bijstandsuitkering. De gemeentes zijn verantwoordelijk voor de Participatiewet, niet het Rijk. Gooise Meren moet dan ook de ruimte claimen om de wet uit te voeren op de manier die zij het meest wenselijk en effectief acht. Wij willen dan ook dat Gooise Meren kiest voor een andere aanpak.

Het bijstandsbeleid moet worden afgestemd op de mensen met een uitkering die aan het werk willen, die de regie op hun eigen leven terug willen pakken, en niet op het kleine deel dat niet wil. Wij willen een beleid dat uitgaat van vertrouwen zodat mensen weer gaan geloven in hun eigen kunnen en initiatief.

Gooise Meren moet daarom kiezen voor een aanpak gebaseerd op ruimte voor ontplooiing, in plaats van repressie en controledrift. Mensen moeten zelf invloed kunnen uitoefenen welke scholing, leerwerktraject of begeleiding voor hen nuttig is bij de zoektocht naar een baan. Daarnaast willen wij dat in plaats van dat elke verdiende euro wordt verrekend met de uitkering, tijdelijk werk of werk voor een beperkt aantal uren per week lonend worden. Juist dit soort banen zijn een goede opstap uit de uitkering. Nu nemen mensen kortdurend werk niet aan, omdat je daarmee je uitkering (deels) verliest. Zzp'ers die tijdelijk te weinig verdienen, moeten vaak hun hele bedrijf opdoeken voor ze weer een uitkering krijgen. Wij willen af van dit soort perverse prikkels.

GroenLinks wil dat de verantwoordelijke wethouders onderzoeken wat er binnen het huidige wettelijke kader mogelijk is om bijstandsgerechtigden in Gooise Meren meer vrij te stellen van repressieve en verplichtende maatregelen en hen meer ruimte te bieden om bijverdiensten naast hun uitkering te houden. In aanvulling daarop wil GroenLinks dat onze colleges bij staatssecretaris bepleiten om gemeenten ruimte te bieden tot experimenteren met een nieuw bijstandsregime zonder verplichtingen. Artikel 82 van de Participatiewet biedt hiervoor een

handvat. Tenslotte wil GroenLinks dat de colleges –zodra landelijk de ruimte om te experimenteren is vergroot- spoedig met een voorstel voor een pilot komen, waarin zo veel mogelijk verplichtingen, repressie, sancties en tegenprestaties voor deelnemende bijstandsgerechtigden worden geschrapt, en waarin mensen wordt toegestaan om het geld dat ze naast hun uitkering verdienen tot een bepaalde grens, volledig te houden.

GroenLinks denkt aan een pilot met de volgende kaders:

- Deelname aan de pilot is vrijwillig: bijstandsgerechtigden kunnen kiezen of ze eraan mee willen doen of niet.
- Alle verplichtingen die de bijstand met zich meebrengt worden zo veel mogelijk afgeschaft voor deelnemers van de pilot.
- De bijverdien capaciteit wordt voor de deelnemers aan de pilot verruimd: mensen mogen tot een bepaalde grens alle bijverdiensten houden.
- Als het college dat nodig acht zouden mensen als onderdeel van de pilot bijvoorbeeld af kunnen zien van aanvullende regelingen.

Voorgesteld besluit:

- I. kennis te nemen van genoemd initiatiefvoorstel;
- II. de colleges van burgemeester en wethouders van Naarden, Muiden en Bussum op te dragen:
 1. te onderzoeken wat binnen de kaders van de huidige regelgeving mogelijk is om bijstandsgerechtigden in Gooise Meren meer vrij te stellen van repressieve en verplichtende maatregelen en hen meer ruimte te bieden om bijverdiensten naast hun uitkering te houden;
 2. bij staatssecretaris Klijnsma te bepleiten dat zij conform artikel 83 van de Participatiewet een Algemene Maatregel van Bestuur neemt dat alle Nederlandse gemeenten de ruimte biedt tot experimenteren met een nieuw bijstandsregime zonder verplichtingen en
 3. zodra dat mogelijk is (binnen de onder 2. bedoelde ruimte tot experimenteren) een pilotvoorstel te ontwikkelen dat bijstandsgerechtigden in Gooise Meren vrijstelt van repressieve en verplichtende maatregelen en hen ruimte biedt om bijverdiensten naast hun uitkering te houden.
- III. kennis te nemen van de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel.

Namens de fractie GroenLinks Gooise Meren,

Dries Bartelink (Naarden) en Gerben Struik (Bussum)

Gemeente Muiden

Gemeente
Bussum

Op weg naar één gemeente

De Fusieraad Gooise Meren

Gelezen het initiatiefvoorstel van GroenLinks SRV15.xxx 'Naar socialere bijstand in Gooise Meren'

besluit:

- I. kennis te nemen van genoemd initiatiefvoorstel;
- II. de colleges van burgemeester en wethouders van Naarden, Muiden en Bussum op te dragen:
 1. te onderzoeken wat binnen de kaders van de huidige regelgeving mogelijk is om bijstandsgerechtigden in Gooise Meren meer vrij te stellen van repressieve en verplichtende maatregelen en hen meer ruimte te bieden om bijverdiensten naast hun uitkering te houden;
 2. bij staatssecretaris Klijnsma te bepleiten dat zij conform artikel 83 van de Participatiewet een Algemene Maatregel van Bestuur neemt dat alle Nederlandse gemeenten de ruimte biedt tot experimenteren met een nieuw bijstandsregime zonder verplichtingen en
 3. zodra dat mogelijk is (binnen de onder 2. bedoelde ruimte tot experimenteren) een pilotvoorstel te ontwikkelen dat bijstandsgerechtigden in Gooise Meren vrijstelt van repressieve en verplichtende maatregelen en hen ruimte biedt om bijverdiensten naast hun uitkering te houden;
- III. kennis te nemen van de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering
van de Fusieraad Gooise Meren, gehouden op 22 juni 2015.

de griffier

de voorzitter